TIETEENTEKIJÖIDEN LIITTO
FORSKARFÖRBUNDET
The Finnish Union of University Researchers and Teachers

Helsinki 5.10.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Asia: HE 106/2017 vp Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2018

Korkeakouluopetus ja tutkimus; Miten varmistetaan koulutuksen ja tutkimuksen korkea laatu sekä osaavan työvoiman riittävyys?

Talousarvion selvitysosassa todetaan, että Suomen suhteellinen asema osaamisyhteiskuntana on heikentynyt ja koulutustason nousu on pysähtynyt. Edelleen todetaan, että Suomen tiede on jäämässä jälkeen kilpailijamaista. Osaavan työvoiman saatavuudesta ennakoidaan tulevan pula tietyillä aloilla jo lähitulevaisuudessa.

Suomi voi pärjätä kansainvälisessä kilpailussa vain korkealla osaamisella. Aiemmista koulutukseen ja tutkimukseen kohdistuneista leikkauksista aiheutuneet vauriot tieteen tasolle ja henkiselle pääomalle paljastuvat vasta ajan myötä. Nyt tarvitaan panostuksia koulutukseen ja tutkimukseen. Yliopistojen henkilöstömäärät ovat vähentyneet selvästi viime vuosina. Opetuksen ja tutkimuksen tukihenkilöstö on vähentynyt peräti neljänneksellä vuodesta 2012. Tieteentekijöiden liitto ihmettelee, miten pystytään vastaamaan lisäkoulutustarpeisiin ja uusiin tehtäviin, kun yliopistojen henkilöstö toimii jo nyt äärirajoillaan. Uudet koulutusohjelmat ja oppimisympäristöt sekä digitaalisen oppimismateriaalin tuottaminen vaativat paljon henkilöstöresursseja. Henkilöstön työaikaa menee paljon rahoituksen hakemiseen ja rakenteiden uusimiseen liittyviin tehtäviin.

Tieteentekijöiden liitto kysyy, olisiko nyt mahdollista perua hallituskauden alussa päätetty ja vuoteen 2020 ulottuva yliopistoindeksin jäädytys, kun taloudessa menee paremmin?

<u>Lippulaivahanke</u>

Ensi vuodeksi on budjetoitu Suomen Akatemialle 25 miljoonaa euroa tutkimuksen lippulaivojen rahoittamiseen. Lisäksi valtio varautuu hankkeen (mukaan lukien Tekes) pääomittamiseen 60 miljoonaa euroa. Liitto pitää

tutkimukseen lisättävää rahoitusta hyvänä. Lippulaivat on tarkoitus perustaa yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteyteen.

Tavoitteena on käyttää tieteen ja tutkimuksen resurssit entistä tehokkaammin, kohottaa tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä tukea tieteen uudistumista. Tieteentekijöiden liitto katsoo, että nopeita tai pysyviä tuloksia on vaikea saavuttaa lippulaivarahoituksella jonka mittaluokka 25 Me/vuosi. Miten varmistetaan sitoutuminen lippulaivahankkeisiin jatkossa?

Uudet rahoitusmuodot tuovat mukanaan aina uutta hankebyrokratiaa. Lippulaivarahoitus on vahvasti korvamerkittyä, mikä heikentää tutkijalähtöisyyttä ja voi vaikeuttaa sellaisten hakemusten menestystä, missä olisi tieteellisesti painavin sisältö. Tieteentekijöiden liitto muistuttaa, että perustutkimus on kaikkien innovaatioiden perusta. Myöhemmin on syytä huolellisesti selvittää, onko tämän tyyppinen rahoitusmuoto perusteltu jakotavan, mittaluokan ja tavoitteiden saavuttamisen osalta.

Tieteentekijöiden liitto katsoo, että yliopistojen rahoitukseen kannattaa panostaa suoralla perusrahoituksella ja Suomen Akatemian tai Tekesin vakiintuneilla rahoitusinstrumenteilla.

<u>Tohtoreiden osaamisen hyödyntäminen</u>

Suomessa valmistuu lähes 1900 tohtoria vuodessa ja heidän työllistymisessään on vaikeuksia. Yritysten tutkimus- ja tuotekehityshenkilöstöstä vain 5 prosenttia on tohtorin tutkinnon suorittaneita. Tämä osuus täytyy saada nousemaan. Tätä voisi edistää esimerkiksi yritystukijärjestelmän uudistamisella. Nyt menetetään koko ajan osaajia ulkomaille. Osaamisvaihtotase on selvästi miinuksella. Tilastokeskuksen mukaan vuosina 2005-2015 maasta muutti 3124 tutkijakoulutettua ja maahan muutti 1963 tutkijakoulutettua.

Maija S. Peltola
varapuheenjohtaja

Eeva Rantala
toiminnanjohtaja